

1.1.1. *Všichni chtějí melouny, já pěstuji dýně*

*Chci být zahradníkem! napadlo tě nečekaně.
A budu pěstovat své oblíbené dýně!*

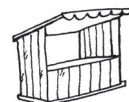


1

Jaké náklady jsou spojené s pěstováním dýní? Co musím koupit, co pronajmout a za co zaplatit? Dopiš věty podle vzoru.



Koupit dýňová semena.



2

Zahradničení je hlavně spousta práce. Napiš, jaká práce tě čeká.

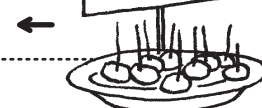


3

Úroda se vydařila, ale na tržišti o tvé dýně nikdo nestojí. Všichni chtějí melouny! Vyber, co podnikneš, a vysvětli proč.



OCHUTNEJTE!





1.1.2. Na dýních vyděláš balík

Podarilo se ti přesvědčit zákazníky, aby nekupovali jen melouny, ale také tvoje dýně. Podaří se ti na dýních vydělat? Nebo alespoň neprodělat?

1

Rozhodni, co je prodělek a co zisk, když víš, že náklady spojené s vypěstováním 300 dýní, průměrně vážících 5 kilogramů, činí 3 koruny na 1 kg.



Skvělé! Už v poledne jsem měl vyprodáno! A v kase mám 3000,- Kč!

☐ Vydělal ☐ Prodělal

Sice mi 30 dýní v ceně 750 Kč zbylo, ale ostatní jsem za stejnou cenu prodala.

☐ Vydělala ☐ Prodělala



Poznámka: Oba farmáři měli na počátku prodeje 300 dýní a během dne jejich cenu neměnili.

Jak velký byl zisk a jak velký prodělek?

2

Na tržišti mohou prodejci ceny během dne měnit. Podle čeho stanovují ceny? Spoj dvojice výroků.

Ráno je zelenina čerstvá (A)

Do druhého dne zelenina nevydrží (B)

U vedlejšího stánku mají dnes lepší zeleninu (C)

Odpoledne je zelenina zvadlá (D)

Kromě mě dnes zeleninu nikdo neprodává (E)

(F) proto slevím z ceny.

(G) proto mohu nasadit vysokou cenu.

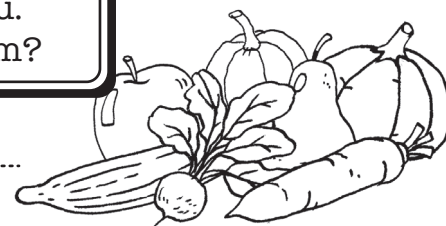
(H) proto se ji snažím do večera vyprodat.

(I) proto je lepší určit nižší cenu.

(J) proto se snažím prodat co nejvíc za rozumnou cenu.

3

Zaplatit vyšší cenu mohou zákazníci i z jiných důvodů. Proč lidé nakupují dražší zeleninu z místních biofarem?



1.2.1. *Jít a hledat Eldorádo, nebo zaplatit?*

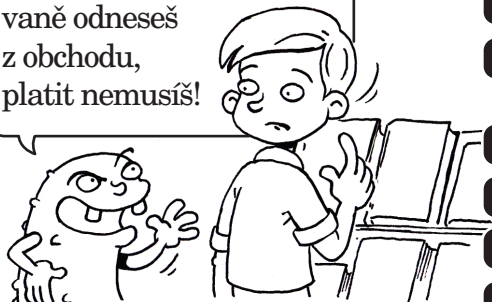
Kdyby tak šlo vzít si v obchodě bez placení, co chci! To si přáli lidé odjakživa. Jenže Eldorádo, bájnou zemi hojnosti a blahobytu, kde je všeho dostatek a za nic se neplatí, nikde nenajdeš.



1

Vendelín chce koupit mamince knížku k narozeninám, ale chybí mu 120,- Kč. Co se stane, když poslechne Quida? Vyber věty a seřaď z nich příběh.

Když knížku nepozorovaně odneseš z obchodu, platit nemusíš!



Quido

- A** Vendelínovi ostatní nevěří.
- B** Knihkupec je vůči zákazníkům nedůvěřivý.
- C** Knihkupec musí nakladateli zaplatit za knížku ze svého.
- D** Vendelína při krádeži nechytí.
- E** Maminka se na Vendelína zlobí.
- F** Vendelína trápí svědomí.
- G** Vendelína při krádeži chytí.



Jak to bylo?

2

Tatínek Vendelínovi nabídl, že mu chybějící peníze na dárek půjčí. Vendelín mu je ale musí za osm týdnů ze svého kapesného splatit. Kolik korun musí každý týden Vendelín tatínkovi dát?

=

Kč / týden

3

Tatínek poskytl Vendelínovi půjčku bezúročně. Vyber, co to znamená.

- a)** Vendelín bude muset vrátit víc peněz, než si půjčil.
- b)** Vendelín mu vrátí přesně tolik peněz, kolik si půjčil.
- c)** Tatínek po Vendelínovi nebude chtít peníze vrátit.

Co je úrok?

- d)** peněžitá odměna za půjčení peněz
- e)** půjčka na dárky v rámci rodiny
- f)** menší hmotný dar mezi přáteli



1.2.2. *Dáme si do bytu*

Hermína si pronajala pokoj a teď se pustila do jeho zařizování. Jen jestli vyjde s penězi...



1

Prodavačka se zeptala Hermíny: *Jak si přejete platit?* Jaké má Hermína možnosti? Přiřaď, jaké mají výhody a nevýhody.

+

Lze tak platit, přestože nemáme dost peněz v peněžence.

Hotovost

Snadno nakoupíme za víc peněz, než jsme plánovali.

-

+

Lze tak platit, přestože nemáme účet v bance.

Debetní karta

Nakupujeme na dluh, který musíme i s úroky splatit.

-

+

Lze tak platit, přestože nemáme dost peněz na účtu.

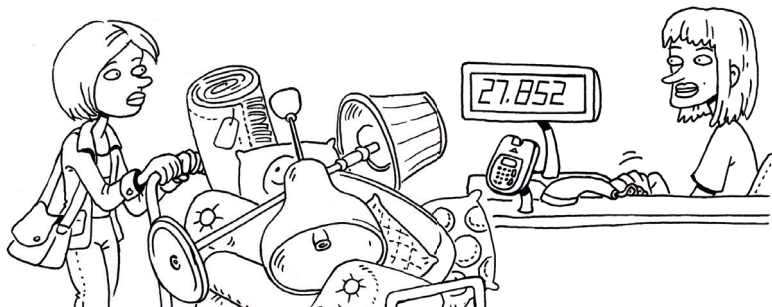
Kreditní karta

Je nebezpečné nosit u sebe větší obnos peněz.

-

2

Hermína tak velkou částku nečekala. Jak situaci vyřeší? Vyber, jaká bude její reakce, a dopiš chybějící slova.



To přece nemůže stát tolik!

Zkontroluje si

Vezmu si půjčku! Nákup věcí do bytu nelze odkládat.

Koupí zboží na

Mají to tu předražené!

Před nákupem porovná



Nebudu kupovat vůbec nic!

Bude

3

Vyber, které nákupy není rozumné pořizovat na splátky, a napiš proč.

☐

Dům

☐

Módní hadříky

☐

Šperky

☐

Auto

☐

Stojací lampa

☐

Počítačová hra

☐

Knížky

☐

Letenky na dovolenou

☐

Lednička

1.3.1. Zrození bankéře

Na počátku bankovníctví nebyla ani tak potřeba si půjčit, jako si majetek bezpečně uložit.



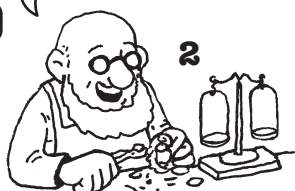
1

Na koho se má obchodník obrátit? Spoj postavy se správným pojmenováním a složíš tajenku:



Na koho jiného by ses měl obrátit, když chceš uložit zlato a jiné cennosti!

N



2

Já ti mohu peníze nejen uložit, ale i půjčit, jen musíš počítat s úrokem.

Í



4

K

Žid

Ě

Zlatník

E

Kněz

N

Templář



3

Ž

U nás bude tvé bohatství v bezpečí a můžeš si je vyzvednout ve kterémkoli z našich hradů.

Kam jen já svůj majetek dám...?

P

Svěř peníze k nám do kláštera, synu. Bezpečnější místo sotva najdeš!

2

První italští bankéři vyjednávali se svými klienty na ulicích. Rozmotej, co slovo „banco“ původně znamenalo.



3

Proč si obchodník potřeboval před cestou peníze uložit?

1.3.2. *Spořitelna česká*

**Bankovní domy se po staletí zaměřovaly na bohaté klienty.
Kdo by se zatěžoval nějakými krejčárky!**



1

Zaškrtni správné odpovědi.

Před téměř dvěma sty lety začaly vznikat po Evropě spořitelny, které měly oslovit

- ☐ a) velkoobchodníky
- ☐ b) drobné střadatele
- ☐ c) dlužníky a nemajetné

Spořitelna česká byla založena

- ☐ a) 1425
- ☐ b) 1625
- ☐ c) 1825



Dárci, mezi nimiž byl císař František I.
a významní šlechtici, poskytli spořitelně

- ☐ a) základní vklad
- ☐ b) zaměstnance
- ☐ c) papíry a razítka

Lidé s nízkými příjmy spořili, aby

- ☐ a) mohli podnikat a v budoucnu zbohatnout
- ☐ b) se příliš nenudili a nepropadali depresím
- ☐ c) byli zajištěni pro případ nemoci či ztráty zaměstnání

Lidem se vklady a výběry zapisovaly

- ☐ a) na vývěsní tabuli
- ☐ b) do vkladní knížky
- ☐ c) na internetový účet

2

To je ale nehoda! Václavovi se rozlil čaj ve chvíli, kdy si prohlížel svou vkladní knížku! Bude vůbec možné chybějící údaje ve vkladní knížce doplnit? Zkus to!

Datum	Vloženo	Vybráno	Zůstatek
1. prosince 1965	20,-	-	310,-
11. ledna	80,-	-	
4. února 1966	-		250,-
25. 1966		-	400,-
5. března 1966	-	130,-	
28. dubna 1966	45,-	-	

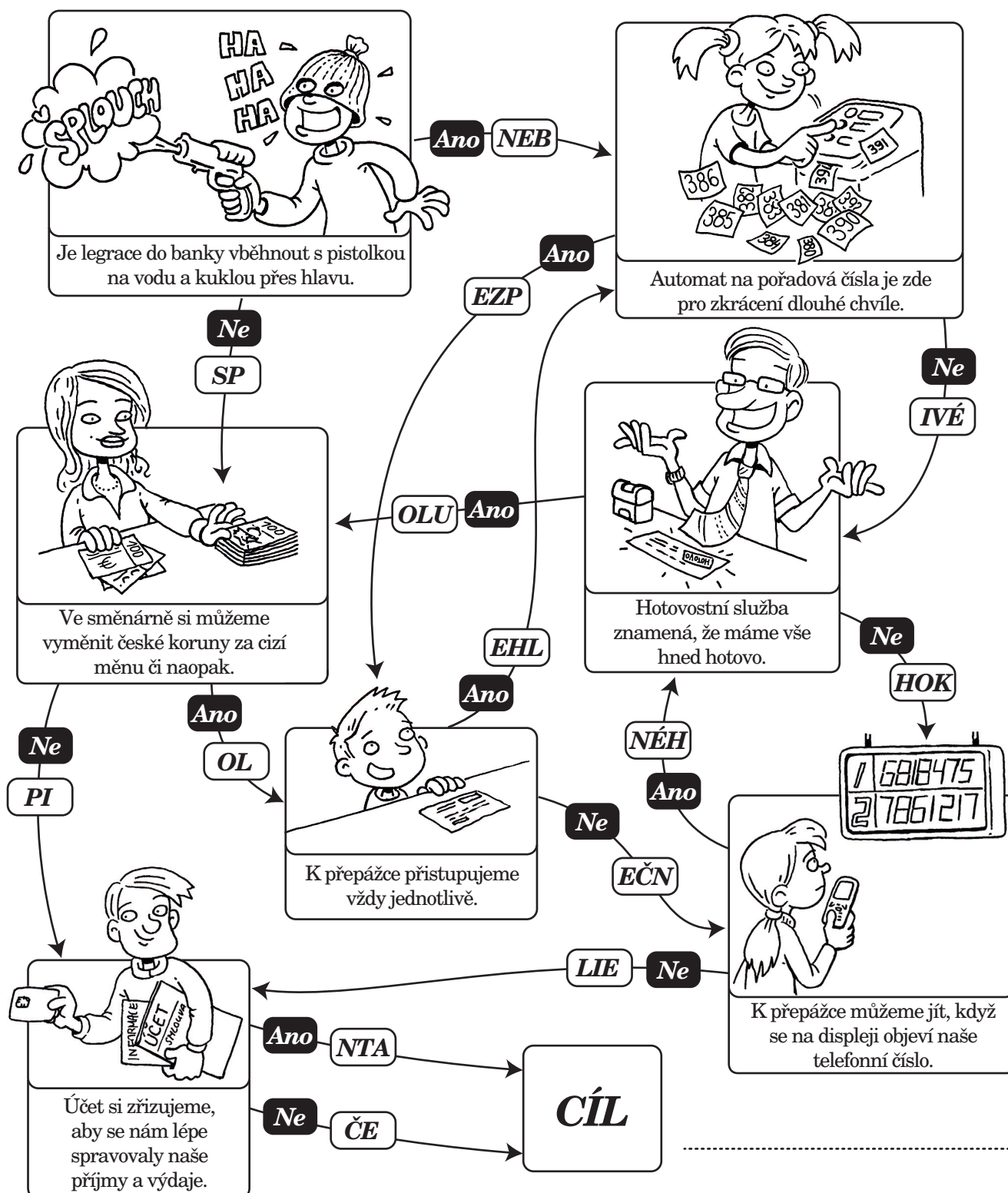
1.3.3. Bankovní lupiči

Kdo zná banku jenom z detektivních filmů, mohl by se snadno dostat do potíží!



1

Vybírej, co je pravda a co ne, a podle toho postupuj bankou. Cestou si vypisuj písmena, a tak zjistíš, za koho tě budou v bance považovat.



1.3.4. Účet, nebo matrace?

Vladka a Jarka jsou kamarádky od dětství a mají mnoho společného. S penězi ale každá nakládá po svém.



1

Vepiš pod dvojice obrázků, o jakou situaci se jedná. Nápodědou jsou slova v přesmyčkách: SENOŘÍP, PLATOPEK AZ NUKLETEŘI, NEDOVOLÁ, STROPTRAN ZPĚNE, PTAVÝLA



1.4.1. Nemáš-li, vyber si!

Bankomaty jsou jako zázračné kasičky rozseté po městě. Maxmilián se těšil, až je bude moci používat, ale nějak se to zvtlo.

1

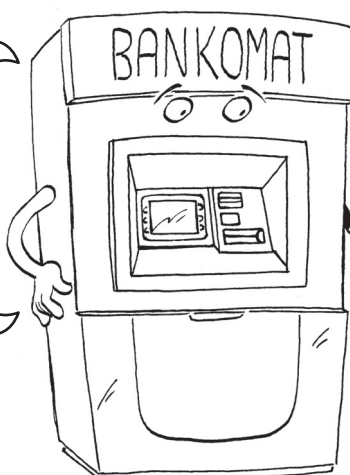
Popletený bankomat na Maxe začal mluvit. Kdyby mluvit. On na něj začal pokřikovat a navíc některá slova úplně pomotal. Najdi a podtrhni slova, která do bublin nepatří, a nahraď je jinými.

Ukaž pověřovací glejt, nebo ke mně vůbec nechod!

Nemůžeš vybrat víc, než dovolí tvůj strážce!

Řekni mi tajné heslo, a pak si můžeme povídat!

Mohu ti dát jen to, co na tvém srdci leží!



ÚČET - LIMIT - PIN - PLATEBNÍ KARTA

2

Zjisti, co slova, která bankomat nechtěl vyslovit, znamenají.

Osobní identifikační číslo je

Nejvyšší částka, kterou je možno vybrat, se nazývá

Plastová destička, kterou je možno použít pro výběr z bankomatu, je

Abys mohl v bance ukládat peníze, musíš si založit

3

Max si vždycky myslel, že stačí znát kouzelnou formuli, a pak ho bude bankomat poslouchat a dá mu peníze, kdykoli je bude potřebovat. Napiš, čím jsou peníze, které bankomat vydává.



1.4.2. **Kolem bankomatu nikdo nesmí stát**

Bankomat umí být i velmi nebezpečný, pokud nejsme opatrní.



1

Tolik lidí na Maxovi něco chce, když stojí u bankomatu. Co si o nich má myslet a co má odpovědět? Zaškrtni správné odpovědi.

Já ti podržím batoh, než si z bankomatu vybereš peníze.

Nevíš, kolik je hodin? Ztratila jsem před časem hodinky.

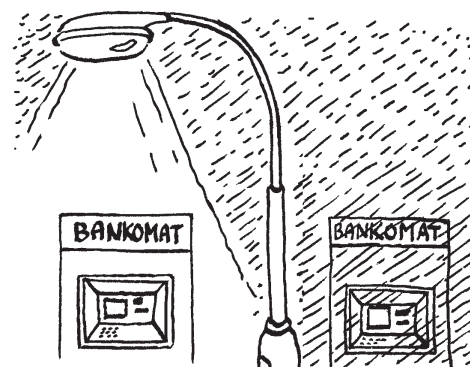
Vybíral jsem tu včera a nějak to zlobilo. Řeknu ti, jak na to!

- ☐ S radostí odpovědět či přijmout nabízenou pomoc.
- ☐ Omluvit se a požádat dotyčného, aby se vzdálil.

2

Jeden bankomat je osvětlený pouliční lampou a druhý je téměř ve tmě. Který z nich si má Max vybrat a proč?

- ☐ Na osvětleném místě je výběr bezpečnější.
- ☐ Na neosvětleném místě je výběr bezpečnější.



4

Co má Max dělat, pokud je otvor na výdej bankovek přelepený?

- ☐ Rychle vybrat, bankovky se nějak protlačí.
- ☐ Nevybírat a na poškozený bankomat upozornit banku.



3

Max stále zapomíná svůj PIN. Kam si ho má napsat?

- ☐ Nejlépe přímo na kartu.
- ☐ Někam stranou – třeba zamaskované jako telefonní číslo.



5

Jak má Max zadat PIN?

- ☐ Jednou rukou, jejíž pohyb na klávesnici zakrývá druhou rukou.
- ☐ Nejlépe si ho nahlas přeríkávat, aby se nespletl.



6

Max ztratil kartu. Co má udělat jako první?

- ☐ Jít si do banky pro novou.
- ☐ Zatelefonovat do banky, aby kartu zablokovali.



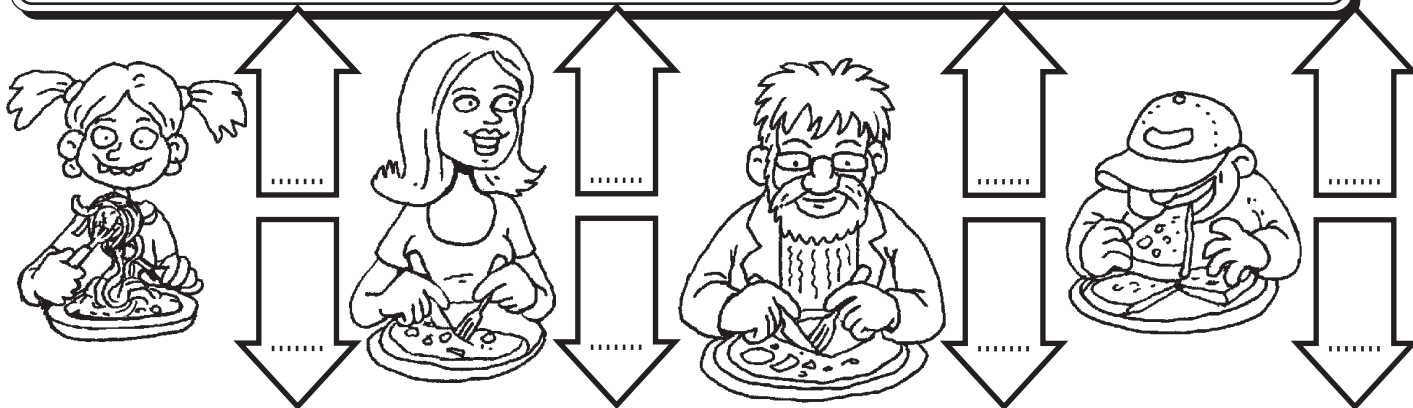


1.5.1. Čekání a očekávání

Do restaurace chodí každý rád. Hosté a personál však očekávají něco jiného.

1

Rodina Prchlíkova se vypravila na sváteční oběd. Dopište ke každému z nich, co je k návštěvě restaurace zláká a co je odradí.



Nic tě nenapadá? Tady je malá nápověda!

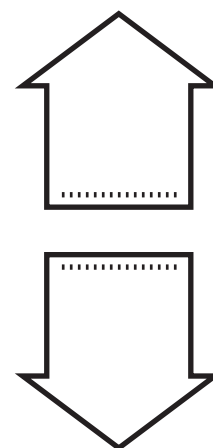
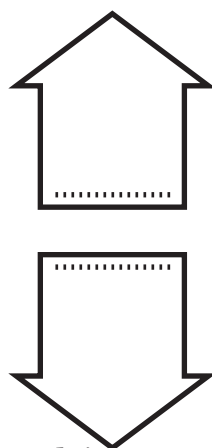
- 1 Chutné jídlo
- 2 Kuřácké prostředí
- 3 Ochotná obsluha
- 4 Puštěná televize
- 5 Pohodlné židle
- 6 Pěkný výhled

- 7 Špinavé ubrusy
- 8 Hlasitá hudba
- 9 Velký výběr moučníků
- 10 Vinný lístek
- 11 Nízké ceny
- 12 Vrzající podlaha

- 13 Pomalá obsluha
- 14 Dětský koutek
- 15 Vlas v jídle
- 16 Chybně spočítaný účet
- 17 Voda k jídlu zdarma
- 18 Páchnoucí toalety

2

S jinými očekáváními přicházejí do restaurace zaměstnanci. Doplň, co se podle tebe líbí a co nelíbí servírce Míňě a vrchnímu Pepínovi.



Nic tě nenapadá? Tady je malá nápověda!

- 1 Hodně hostů
- 2 Málo hostů
- 3 Vysoký plat
- 4 Nízký plat

- 5 Pořádání svateb
- 6 Pořádání narozeninových oslav
- 7 Nekuřácké prostředí
- 8 Přátelští kolegové

- 9 Pořádání koncertů
- 10 Otevřeno do 21.00
- 11 Otevřeno do 24.00
- 12 Kuřácké prostředí



1.5.2. Podnikatelské trable

***Ve Spořínkově jsou lidé opatrní a s rozmyslem i podnikají.
Na náměstí provozují Petr i Pavel každý svou restauraci.***

1

A jako by to nestačilo, ve stejný den zamířili oba do banky. Seznamte se s jejich situací a poraďte jim, která půjčka by jim vytrhla trn z paty.

Petr



*Moje restaurace je ve špatném stavu.
Kuchař si stěžuje na kuchyň, hosté
na rozvrzaný nábytek a číšníci na
nefungující klimatizaci!*

*Zrenovoval jsem vybavení
restaurace a nabral jsem
šikovný personál. Jenže hostů
nechodí zatím tolik a mně
chybějí peníze na výplaty!*

Pavel



Potřebujete
investovat
do podnikových budov
nebo do vybavení
firmy? Pak je tu pro
Vás investiční úvěr!

Chybějí Vám
přechodně finance?
Potřebujete zajistit
provoz vašeho
podniku? Vezměte
si provozní úvěr!

2

Jenže opatrný musí být i bankéř. Zaškrtněte, co vše musí posoudit, aby žádosti o úvěr mohl vyhovět, nebo ji zamítnout.



*Vaří v restauraci dobře?
Je v pořádku průkaz totožnosti?
Kolik peněz restaurace loni vydělala?
Má žadatel nějaké nesplacené dluhy?
Kolik může každý měsíc splácet?
Je restaurace nekuřácká?
Pořádají se v ní svatební hostiny?*

3

V čem byste chtěli podnikat? Napište, do čeho byste při vašem podnikání museli investovat a na co byste museli mít peníze během provozu.

Moje firma:

Vstupní investice:

Provoz:



Peníze přitékají do rodinného rozpočtu z různých stran. Penězovod má ale vždy nějaký začátek!

1 Rozplet', ze kterých zdrojů tato rodina získala peníze do svého rozpočtu, a barevně je označ.

2 Doplně na volné řádky, jaký je původ jednotlivých příjmů. Pomohou ti obrázky a nápověda:

Pronájem chalupy

Mzda ze zaměstnání

Honorář za vystoupení

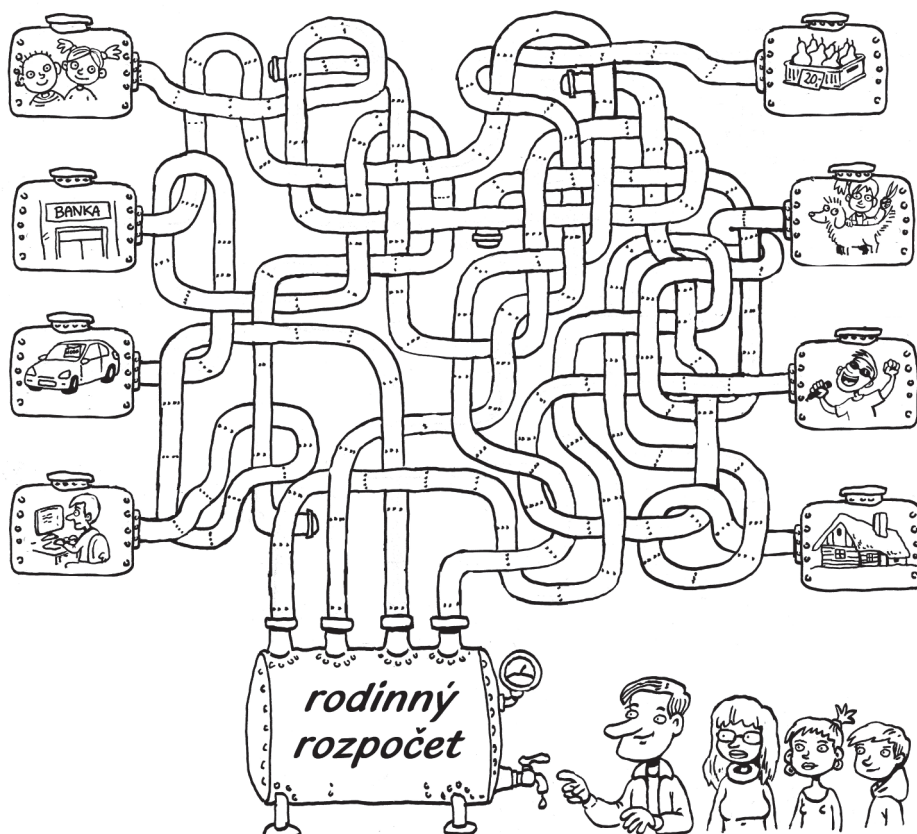
Prodej auta

Rodičovský příspěvek

Stříhání psů

Úroky z vkladů

Prodej ovoce ze zahrady



3 Napadá tě, ze kterých dalších zdrojů se mohou peníze do rodinného rozpočtu dostat?

Prodej ovoce ze zahrady



1.6.2. Za co rodina utrácí?

Kde peníze mizí? Ať jich rodina vydělá sebevíc, není nic lehčího než je utratit!

1

Rodina peníze rozdělila na hromádky. Spoj, které výdaje k jednotlivým hromádkám patří.

ČLENSKÝ PŘÍSPĚVEK
SPORTOVNÍHO KLUBU

ODVOZ ODPADU

DOJÍŽDĚNÍ

ELEKTRINA

MOBILNÍ TELEFONY

BOTY

NÁKUP POTRAVIN

DÁLNIČNÍ ZNÁMKA

VSTUPNÉ
DO BAZÉNU

ČASOPIS

DIVADELNÍ
PŘEDSTAVENÍ

PLATBY

LOS

NÁJEM

PLATBY
V RESTAURACI


OPRAVY V BYTĚ

KONCERT

TELEVIZE

PROVOZ AUTA

ŽVÝKAČKY

SEŠIT

PEVNÁ LINKA

ELEKTRINA

BENZIN

PROPISKA

POČÍTAČ

ZMRZLINA

KOBEREK

INTERNET

OBLEČENÍ

NÁBYTEK

PLATBY

JÍZDNÉ MHD

LEDNÍČKA

2

Chybí jeden důležitý hrníček pro strýčka příhodu, do kterého odkládá rodina peníze na neplánované výdaje. Co by se tak mohlo neočekávaně stát?

-
-
-


3

Pozor na splátky! Dá se za ně koupit cokoli, ale měli bychom si je nechat jen na opravdu potřebné nákupy. Souhlasíš, nebo nesouhlasíš s nákupem na splátky? Napiš proč.

Dovolená u moře:

Oprava domu:



1.6.3. Jak se udržet nad hladinou?

Kam peníze mizí? Ať jich rodina vydělá sebevíc, na konci měsíce nezbývají...

1

Zkus si vyplnit kvíz, ať víš, jaký správce rodinného rozpočtu by z tebe byl!

① *Vyrovnaný rozpočet znamená, že*

- ☐ peníze, které se utrácejí, mohou být vyšší než příjmy za stejnou dobu.
- ☐ se peníze, které přicházejí, rovnají penězům, které jsou utraceny.

② *Schodek rozpočtu znamená, že*

- ☐ rodina utratí víc, než vydělá.
- ☐ rodina žije na nižší úrovni, než by měla.

③ *Úspory*

- ☐ nejsou nezbytně pro rodinu nutné.
- ☐ jsou pro rodinu velmi důležité.

④ *Do nutných výdajů zahrnujeme*

- ☐ potraviny, nájemné, elektřinu, vodu, boty
- ☐ zábavu, jídlo v restauracích, módní oblečení

⑤ *Rčení "halíře dělají talíře" znamená, že*

- ☐ drobné peníze pomalu přibývají a nevyplatí se je spořit.
- ☐ každá ušetřená koruna se může v budoucnu hodit.

⑥ *Peníze snáz ušetří ten, kdo*

- ☐ nakupuje na základě okamžitého impulsu a nálady.
- ☐ nakupuje podle pečlivé úvahy, co je skutečně třeba.

⑦ *Sepisování příjmů a výdajů*

- ☐ je zbytečnou ztrátou času, který by mohl být využit lépe.
- ☐ je cestou ke kontrole nad rozpočtem a hospodařením.

2

Zkontroluj odpovědi a za každou správnou odpověď si přičti bod.

6 až 7 bodů

Ty víš, jak na to! Pokud se rodinné příjmy a náklady vezmou za správný konec, dá se i na ledacos ušetřit.

4 až 5 bodů

Ukrotit rodinný rozpočet je dřina, ale časem by z tebe mohl být dobrý krotitel rodinných financí!

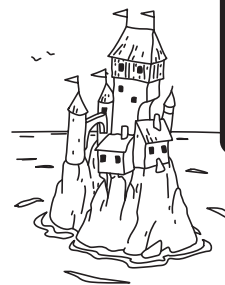
2 až 3 bodů

Z první výplaty ti určitě nezůstane nic kromě dluhů! Ptej se rodičů, jak to s penězi dělají, ať se vyhneš nepříjemným překvapením.

0 až 1 bod

Ty si snad myslíš, že rodiče jsou pokladničky na nožičkách!





2.1.1. Zaplatím česnekem!

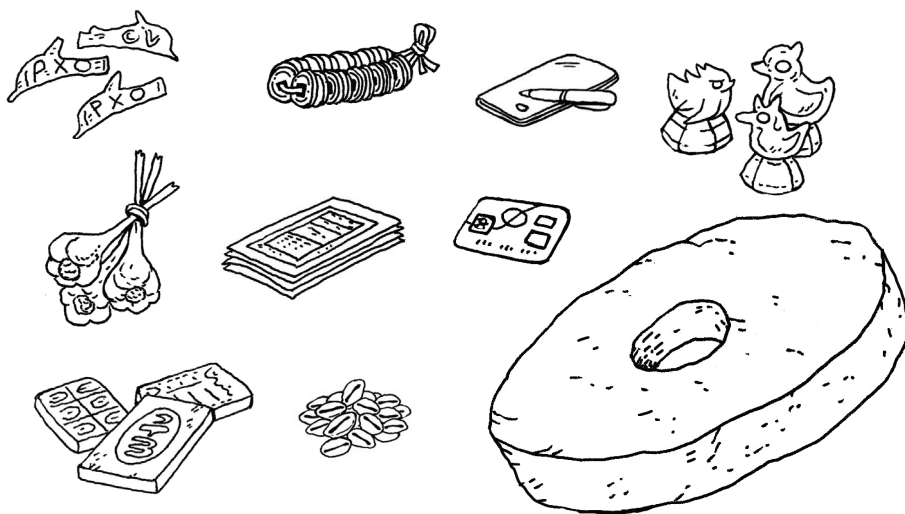
Jiný kraj, jiný mrav.

Nebo také: jiný kraj, jiné platidlo!

1

Cestovatelka v čase slečna Olívie se vydává za dalším dobrodružstvím. Protože ne vždy se jí podaří přesunout se přesně, raději kontroluje, zda má dostatečnou zásobu platidel pro různé situace. Odškrtej na seznamu, co má, a zjisti, co chybí.

kamenný kotouč
mušličky kauri
paličky česneku
čajové cihly
sáček se solí
mince s otvorem
kovové závaží
kovoví delfíni
papírové bankovky
šeková knížka
pytel rýže
platební karta
kožešina



2

Nestačí jen platidla mít, důležité je také vědět, kde, proč a jak se používají. Jenže tahák, který si Olívie vytvořila, se rozmočil a deset slov je nečitelných. Dokážeš je doplnit?



- Lidé žijící na ostrůvku Yap v Mikronésii opracovávali velké kameny a pak jimi platili. Čím byl kotouč _____ a čím více mužů při jeho přepravě _____, tím větší měl cenu.
- Ve starověkém Egyptě jedli česnek otroci pracující na stavbě _____. Svobodní lidé ho nepovažovali za chutný, zato ho využívali jako zázračný _____, a dokonce jím i platili.
- Ve středověké Asii se v mnoha oblastech platilo lisovaným čajem. Čajové _____ se přepravovaly na hřbetech _____ nebo velbloudů.
- V Barmě, Kambodži a Laosu se setkáme s malými _____ závažíčky, kterými se v minulosti také platilo. Měla _____ mýtických zvířat nebo slonů.
- V etruských městech ve střední Itálii se odlévala _____ do forem. Mezi platidly byly oblíbené kusy lité mědi ve tvaru _____.

Slova k doplnění: tvar, jaků, starší, cihly, delfína, zahynulo, měď, pyramid, kovovými, lék



2.1.2. Ozdoba nebo měna?

*Co se stane platidlem, není snadné odhadnout.
A přepočítávat nákup na kožešiny nemusí být
vždycky snadné!*

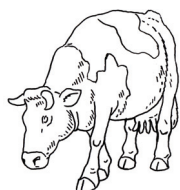
1

Platidla, která měla sama o sobě nějaký užitek, používali lidé jako první.
K čemu jinému než k placení můžeme následující platidla využívat?



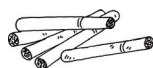
Kožešina z lišky

Železná hřivna

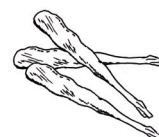


Stádo krav

Kakaové boby



Cigarety



2

Přepočítávat něco na stádo krav nebývá praktické. Mušličky kauri jsou malé, přenosné a dobře se počítají. Poprvé se jimi platilo v Číně, ale toto platidlo se nejdéle udrželo v Africe. Kolik jich potřebujete na nákup?

Kuře = 25 kauri
Koza = 500 kauri
Sloní kel = 1000 kauri
Kráva = 2500 kauri

2 kozy + 3 kuřata =

8 klů + 1 kráva =

10 kuřat + 4 kozy + 2 krávy =



Mušličky zavínutce penízkového a zavínutce kroužkového jsou lesklé a odolné. K čemu dalšímu kromě placení lidé kauri používali?

-
-
-

3

Vyberte vhodná slova a složte z nich větu vysvětlující podstatu peněz.

SLOUŽIT

PROSTŘEDEK

UZNÁVANÝ

SPOLEČNOST

SMĚNA

VŠICHNI

PŘIJATELNÝ

OBCHOD

PLATEBNÍ

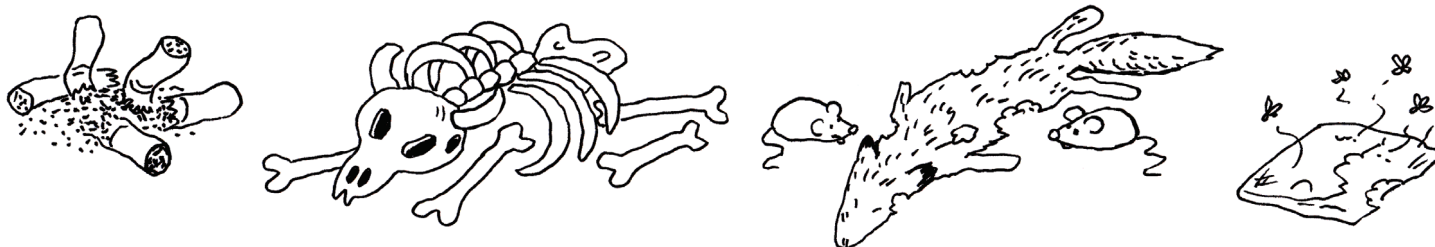
Platidlo může být cokoli, co

.....

2.1.3. Peníze z papíru



Kožesina může zplesnivět, čaj zvlhnout, kráva chcípnout. Lidé se proto začali poohlížet po něčem, co je cenné, trvanlivé, dobře zpracovatelné, přiměřeně rozšířené a všeobecně přijatelné jako prostředek směny.



1

Které materiály odpovídají v úvodu zmiňovaným požadavkům?

☐ Plátno

☐ Zlato

☐ Stříbro

☐ Sůl

☐ Slonovina

☐ Perly

☐ Diamanty

☐ Železo

☐ Dřevo

2

V jakém tvaru se výše vybraný materiál pro platby osvědčil?

☐ Navlečený na šňůře

☐ Ve tvaru prutů

☐ Drcený na písek

☐ Ve tvaru cihel

☐ V podobě šperků

☐ Ve tvaru mincí

3

Předchůdcem papírových bankovek byly ručně psané stvrzenky.
Co stvrzovaly?

.....
.....



4

Co je výhoda a co nevýhoda papírových bankovek oproti mincím z drahých kovů?

Nevýhody papírových bankovek:

-
-
-

Výhody papírových bankovek:

-
-
-

2.2.1. Sběratelé mincí

Pan Zlatoústý je vášnivý sběratel mincí a všechny přírůstky do své sbírky vždy pečlivě popíše a zařadí. Jenže Arturovi, jeho synovci, se při prohlížení krabice rozsypala!



1

Pomozte Arturovi mince do krabice opět složit. Když do správných polí budete vepisovat písmena od mincí, vyluštíte, jak si pan Zlatoústý říká.

Pražský
groš

S



I

Koruna
československá

K

Česká koruna



N

Duhovka

Plátěný šáteček

U



A

Tolar



I

Brakteát



T

Krejcar



M

Denár



M

Dukát

- ☐ 1. Lidé občas nacházeli keltské mince po dešti na polích a mysleli si, že se tam dostaly díky duze.
- ☐ 2. V polovině 10. století se u nás místo drobných mincí používala poskládaná látka.
- ☐ 3. Drobné stříbrné mince, na kterých byl obrázek ruky, kříže či Krista, zavedl kníže Boleslav I.
- ☐ 4. Jednostranně ražená stříbrná mince z počátku 13. století připomínala knoflík.
- ☐ 5. Grossus znamená latinsky tlustý, což dalo název nové stříbrné minci obsahující více stříbra.
- ☐ 6. Zlaté mince z doby vlády Karla IV. se nazývaly „císařské“ a měly hodnotu 30 pražských grošů.
- ☐ 7. V jáchymovských dolech se našla nová ložiska stříbra, a proto se přistoupilo k ražbě velkých stříbrných mincí.
- ☐ 8. Drobné mince, které byly raženy nejprve jako stříbrné, později také měděné a bronzové.
- ☐ 9. Po vyhlášení Československa bylo potřeba nahradit staré rakouské peníze novými.
- ☐ 10. Když se Česká republika stala samostatným státem, zavedla vlastní měnu.



2.2.2. Od tolaru k dolaru

Horečka nemusí vypuknout jen při nachlazení, v dějinách jsou známy i horečky zcela jiného druhu!

1

Vylušti, jakou horečkou byl zachvácen Ješek, Oldřich a Karel a kam je zavedla.

Zaslechl jsem v dobách, kdy století čtrnácté počínalo, zvěsti o městě zvaném Hora, které vyrostlo a zbohatlo, neboť v jeho blízkosti stříbra byla objevena. Nebyl jsem sám, koho horečka postihla, a tak mnoho pražských v mém měšci nezacinkalo.



Ješek

DAWSON
DOLARŮ
GROŠŮ
HOREČKA
DEVATENÁCTÉ



Oldřich

Zaslechl jsem v dobách, kdy století počínalo, zvěsti o městě zvaném, které vyrostlo a zbohatlo, neboť v jeho blízkosti ložiska byla objevena. Nebyl jsem sám, koho stříbrná postihla, a tak mnoho v mém měšci nezacinkalo.

JÁCHYMOV
KUTNÁ
LOŽISKA
STŘÍBRA
STŘÍBRNÁ

Zaslechl jsem v dobách, kdy století končilo, zvěsti o městě zvaném City, které vyrostlo a zbohatlo, neboť v jeho blízkosti ložiska byla objevena. Nebyl jsem sám, koho horečka postihla, a tak mnoho v mém měšci nezacinkalo.



Karel

ŠESTNÁCTÉ
TOLARŮ ZLATA
ZLATÁ

2

Cesta od nalezení stříbrného či zlatého ložiska k mincím je však dlouhá. Kdo má co na práci?



Vytěžení rudy má na starosti

Vytavení rudy má na starosti

Ražbu mincí má na starosti

3

Rozhodni, z jakého důvodu jsou si názvy mincí „tolar“ a „dolar“ podobné?

- ☐ A V Čechách chtěli mít minci podobnou americkému dolaru, takže ji i podobně nazvali.
- ☐ B Český tolar byl ceněnou mincí po celé Evropě, a proto podle ní nazvali i americký dolar.

3.1.1. Doba předeurová



Když rodiče Pepíny vyprávějí o dovolených v zahraničí, na kterých byli, často používají názvy neznámých bankovek. Kde zůstala eura?!

1

Prohlédněte si čtyři situace a spojte je s bankovkami, se kterými byste ještě před několika lety platili. Pokud správně spojíte dvojice, vyluštíte rok, kdy byly eurobankovky a euromince zavedeny v prvních zemích.



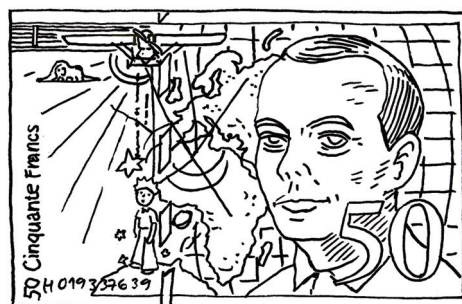
0



2



2



0



Itálie

1



Francie

2



Rakousko

3



Řecko

4

1 2 3 4

2

Pepína kroutila hlavou, jak se v tom turisté mohli vyznat! Přepočítejte, kolik korun je platby v zahraničí stály.

Zmrzlina	3000 ITL	=		Kč
Pohlednice	4 F	=		Kč
Skipas	450 ATS	=		Kč
Vstupenka	200 GRD	=		Kč

100 ITL	=	2 Kč
1 F	=	3,70 Kč
1 ATS	=	2,60 Kč
100 GRD	=	7 Kč

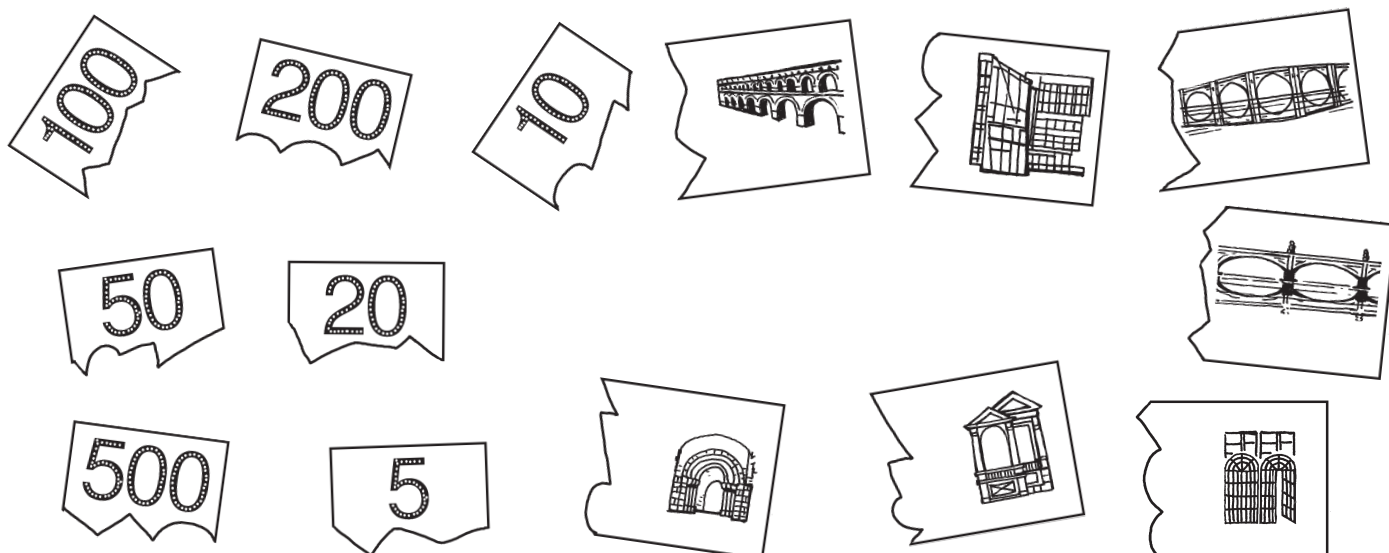
3.1.2. Doba eurová



Eura platí v mnoha zemích eurozóny, o to bychom měli být pozornější při jejich rozpoznávání!

1

Eurobankovky mají jednotou podobu ve všech zemích a obsahují kresby různých budov. Poznáte, ze které bankovky obrázky pocházejí? Kdo tápe, spojí přetřnuté bankovky!



2

Lícová strana euromincí je společná ve všech zemích, kde se eury platí. Zato rubovou stranu si každá země pojala po svém. Jak se této straně říká, vyluštíš, když správně přiřadíš, ze kterých států euromince pocházejí.

1 německé euro

R



1 řecké euro

Í



1 slovenské euro

Á



1 kyperské euro

N



1 irské euro

D



1 finské euro

N



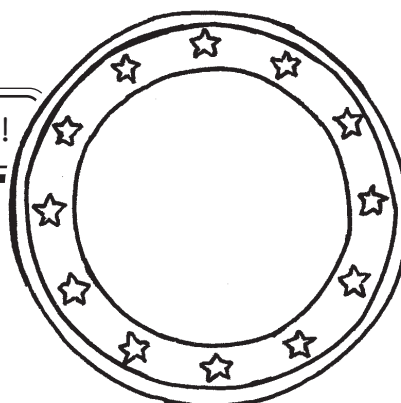
1 rakouské euro

O



3

Navrhni eurominci pro Českou republiku!



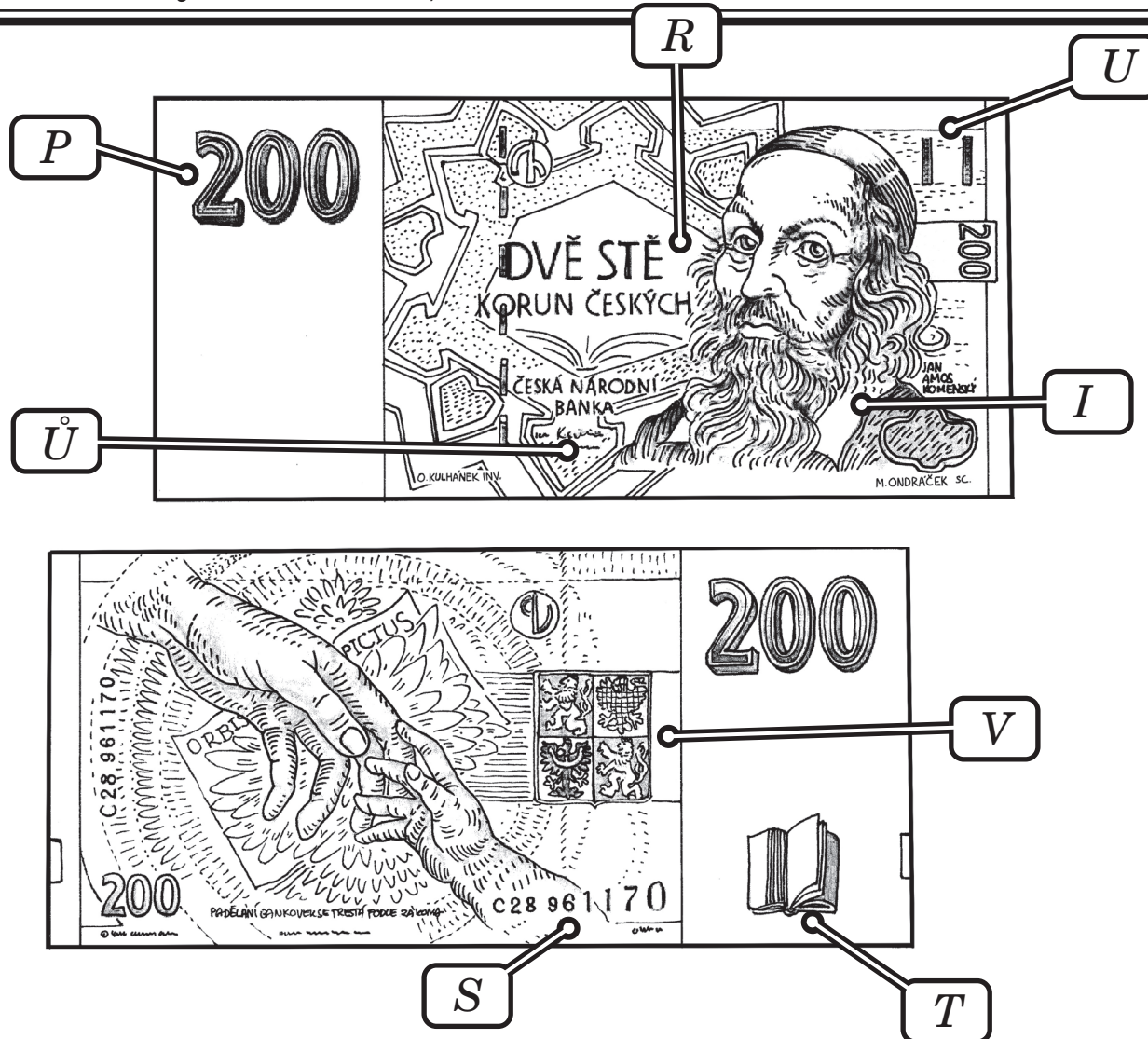
3.2.1. Přepřácaná bankovka



Bankovky různých hodnot jsou navrženy tak, aby se daly snadno rozlišit podle barvy a velikosti. Všechny ale obsahují určité shodné prvky.

1

Pozorně si prohlédni českou bankovku v hodnotě 200 korun a přiřaď označená místa ke správným popiskům. Zjistíš, že bankovku si nestačí prohlédnout jen na líci a rubu, ale také v ...



1. hodnotové číslo bankovky

☐

5. státní znak České republiky

☐

2. hodnota bankovky napsaná slovy

☐

6. portrét významné osobnosti

☐

3. podpis guvernéra České národní banky

☐

7. grafická značka

☐

4. číslo bankovky

☐

8. značka pro nevidomé a slabozraké

☐

2

Kdo je Oldřich Kulhánek, jehož jméno je uvedeno na všech platných českých bankovkách?

3.2.2. Znáš české peníze?

České bankovky jste si určitě mnohokrát prohlíželi. Opravdu však víte, co na nich je? Zkuste si malý kvíz.



1

Zaškrtněte správné odpovědi. Vždy jen jedna možnost je správná!

1

Nejspíš si vybavíš, že na stokoruně je král. Který?

- ☐ a) Karel IV.
☐ b) Václav IV.
☐ c) Jiří z Poděbrad

2

Na které platné bankovce je husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova?

- ☐ a) na dvoustekoruně
☐ b) na pětisetkoruně
☐ c) na žádné

3

Tento portrét znáš z dvoutisícikoruny. Koho zobrazuje?

- ☐ a) spisovatelku Karolinu Světlou
☐ b) operní pěvkyni Emmu Destinovou
☐ c) herečku Lídu Baarovou



4

Na zadní straně které bankovky najdeš motiv pražských věží?

- ☐ a) na pětistisícikoruně
☐ b) na pětisetkoruně
☐ c) na dvoutisícikoruně



5

Tato orlice, kterou najdeš na zadní straně tisícikoruny, symbolizuje

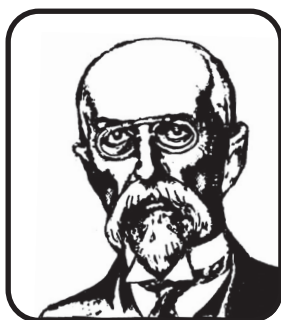
- ☐ a) svržení Rakousko-Uherska
☐ b) staleté vztahy Česka s Německem
☐ c) Moravu a Slezsko



6

Na zadní straně stokoruny najdeš tento motiv. Co to je?

- ☐ a) pražský groš
☐ b) znak Hlavního města Prahy
☐ c) pečeť Pražské univerzity



7

Čí portrét zdobí přední stranu pětisetkoruny?

- ☐ a) Boženy Němcové
☐ b) Anežky České
☐ c) Elišky Přemyslovny

8

Na zadní straně dvoustekoruny je rozevřená kniha s latinským nápisem Orbis Pictus. Je to název významného díla Jana Amose Komenského

- ☐ a) Svět v obrazech
☐ b) Jak vládnout světu
☐ c) Cesta kolem světa

9

Z přední strany pětistisícikoruny na nás hledí první prezident Československa.

Kdo to byl?

- ☐ a) Tomáš Garrigue Masaryk
☐ b) Václav Havel
☐ c) Edvard Beneš

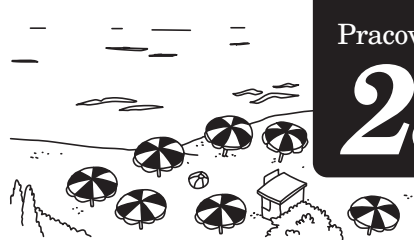
10

Kterou významnou osobnost na českých bankovkách nenajdeš?

- ☐ a) Jana Husa
☐ b) Jana Amose Komenského
☐ c) Františka Palackého

Počet správných odpovědí:

4.1.1. Kapesné mám v kapse I



Někdo si myslí, že dostává od rodičů dost, jiný tvrdí, že žalostně málo. Někdo s kapesným vyjde, jiný ne. Opravdu nám vyšší kapesné zaručí, že s penězi lépe vyjdeme?

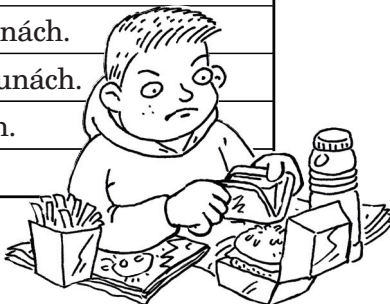
1

V každé rodině platí jiná pravidla, a týká se to i peněz. Prostuduj, jaké příjmy a výdaje má za tři měsíce Antonín a jaké Berenika, a proved' jejich kontrolu. Jakým způsobem by se jejich hospodaření s penězi dalo vylepšit?

A Antonín

Dostává kapesné jednou měsíčně ve výši 600 korun.
Na kino dostal příspěvek 250 korun.
Od babičky dostal 200 korun k svátku.
3x půjčil Ivanovi 50 korun, jen jednou mu je Ivan vrátil.
2x byl v kině, jeden lístek stojí 100 korun.
Koupil si 20 pití z nápojového automatu po 30 korunách.
Koupil si 30 hamburgerů po 50 korunách.
Koupil si 8 porcí hranolků po 20 korunách.
Koupil si 10 časopisů po 60 korunách.
Od dědy si půjčil 1000 korun.

Potíž je v tom, že mám malé kapesné!



Čtvrtletní hospodaření

Příjmy celkem:

Výdaje celkem:

Čtvrtletní výsledek:

Doporučení:

B Berenika

Dostává kapesné nepravidelně. Za čtvrt roku dostala od maminky 3x 100 korun a jednou 50 korun, od tatínka 80 korun.
Za pomoc sousedce s nákupy dostává 10 korun za týden.
Za roznos letáků dostává 120 korun za měsíc.
Koupila si tričko za 150 korun.
Přispěla 50 korunami na dárek pro paní učitelku klavíru.
Koupila si knoflíky, vatu, drátky a nitě na výrobu dárku v ceně 60 korun.
Koupila si 7 zmrzlin po 10 korunách.
Koupila si 4 časopisy po 40 korunách.
Zaplatila si vstupné do aquaparku v ceně 80 korun.



Když se daří, tak se daří!

Čtvrtletní hospodaření

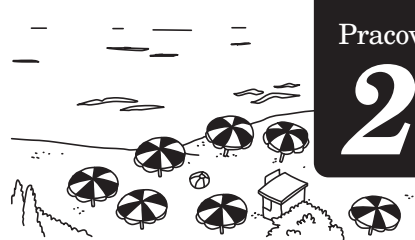
Příjmy celkem:

Výdaje celkem:

Čtvrtletní výsledek:

Doporučení:

4.1.2. Kapesné mám v kapse II



*Někdo si myslí, že dostává od rodičů dost,
jiný tvrdí, že žalostně málo. Někdo s kapesným vyjde,
jiný ne. Opravdu nám vyšší kapesné zaručí, že s penězi lépe vyjdeme?*

1

V každé rodině platí jiná pravidla, a týká se to i peněz. Prostuduj, jaké příjmy a výdaje má za tři měsíce Cecil a jaké Doubravka, a proved' jejich kontrolu. Jakým způsobem by se jejich hospodaření s penězi dalo vylepšit?

C Cecil

Dostává kapesné jednou měsíčně ve výši 200 korun.
Za výhru v cyklistickém závodě dostal od dědy 500 korun.
Za prodej nepoužívaného skateboardu získal 300 korun.
Doplatil rodičům za provolané minuty 270 korun.
5x půjčil Petrovi 20 korun, jen jednou mu je Petr nevrátil.
3x byl v kině, jeden lístek stojí 100 korun.
Koupil si 5 pití z nápojového automatu po 30 korunách.
Koupil si 4 porce hranolků po 20 korunách.
Koupil si 2 filmy po 170 korunách.
Ztratil cyklistické brýle, za nové zaplatil 240 korun.

Jednou jsi dole, jednou nahoře...



Čtvrtletní hospodaření

Příjmy celkem:

Výdaje celkem:

Čtvrtletní výsledek:

Doporučení:

D Doubravka

Dostává kapesné jednou měsíčně ve výši 300 korun.
Za venčení psa sousedovi dostává 20 korun za týden.
Za vynášení košů dostává 40 korun za měsíc.
Za 3 jedničky z důležitých písemek dostala po 50 korunách.
Koupila si 3 trička po 180 korunách.
Koupila si 8 pití z nápojového automatu po 30 korunách.
Koupila si 2 páry náušnic po 80 korunách.
Koupila dárek kamarádce k narozeninám v ceně 170 korun.
Koupila si 5 zmrzlin po 10 korunách.
Koupila si 5 časopisů po 50 korunách.
Půjčila si od starší sestry 400 korun.

Peníze mě zničí!!!



Čtvrtletní hospodaření

Příjmy celkem:

Výdaje celkem:

Čtvrtletní výsledek:

Doporučení:



5.1.1. Pozor na piráty!

Piráti neřádí jen v dobrodružných knížkách a filmech. Vykuků, kteří chtějí bez práce přijít k cizím pokladům a penězům, je kolem nás spousta!

1

Některé naše nápady piráty vyloženě rozesmutní, jiné se jim postarají o dobrou náladu, protože přímo vybízejí ke snadnému lupu! Vyznač, co piráty potěší, a co je naštvě.

Ve škole nechávám peníze v penálu nebo na lavici.

Peníze nosím pořád všechny při sobě, abych je měl pod kontrolou.

Peníze půjčuji jen svým dobrým kamarádům, a to jen malé částky.

Netuším, kolik peněz mám u sebe.

Peníze ukládám do peněženky, kterou mám bezpečně uloženou.

Účtenky si schovávám, ty od větších nákupů dávám doma do krabičky.

Rád každému, kdo je v nouzi a požádá o peníze, půjčím.

Většinu peněz nechávám doma, s sebou si беру jen tolik, kolik během dne potřebuji.

Účtenky neschovávám, ale házím do tříděného odpadu mezi papír.

Cena pro mě není důležitá; když se mi něco líbí, prostě to koupím.

Když mi v obchodě vracejí nazpátek, nepřečítávám drobné, abych nezdržovala.

Peníze nosím v kapse nebo v postranní kapse batohu, abych je měl po ruce.

Při nákupu si vždy zkontroluji, kolik peněz mi prodávčka vrátila.

Vím, kolik mám u sebe peněz.



5.2.1. **Jak ochránit domácí poklad?**

Piráti vždy hledají nějakou nehlídanou cestu, nejslabší článek, přes který se dostanou k pokladu. A tím mohou být děti...

1

Rodině Bohatých se daří. Tatínek s maminkou vedou úspěšnou firmu. Piráti se proto zaměřili na Teodora a Viktorku. Zamyslete se, jakou mohou děti udělat chybu?



Jak se pirát může zmocnit peněz doma uložených? 

.....

.....

Jak se pirát může dostat k platební kartě rodičů? 

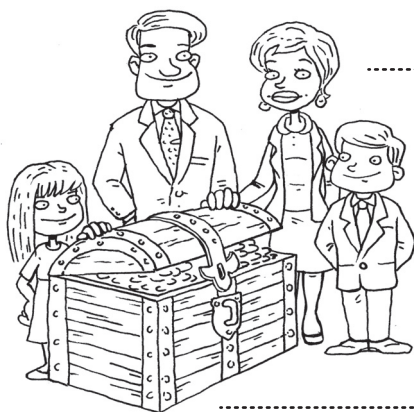
.....

.....

Jak se pirát může dozvědět o rodinných špercích? 

.....

.....



Jak se pirát může dostat ke klíčům od domu či bytu? 

.....

.....

Jak se pirát může dozvědět, že jsou všichni na dovolené? 

.....

.....

2

Cestu k domácím pokladům může pirátům usnadnit také internet. Co Teodor s Viktorkou nesmějí na sociálních sítích prozrazovat?



.....

.....

.....

5.2.2. Klíč k rozpoznání pirátů



Piráty ve skutečném životě nepoznáme podle šátku s lebkami, pásky přes oko a bambitky u pasu. Stačí málo, a jako pirát se může zachovat náš soused, kamarádka nebo my sami!

1

Postavy se tváří nenápadně. Označili jsme je ale pirátským šátkem, abychom vám napověděli, že něco je v nepořádku. Napište, jaký pirátský čin se na obrázku zřejmě právě odehrává!



2

Vyber jeden pirátský čin a napiš, proč se ti nelíbí.



6.1.1. Můj dům, můj hrad

Když se někdo rozhodne pro stavbu domu, většinou si chce postavit nejlépe hrad!

1

Vyber, jak by měl vypadat tvůj vysněný dům, a pak spočítej, kolik by stál. (Ceny jsou v tisících.)



Doplňky

- ☐ 0 Žádný
- ☐ 50 Krb
- ☐ 60 Věžička
- ☐ 80 Sauna

Koupelna

- ☐ 20 Ne, umyvadlo stačí
- ☐ 80 Se sprchovým koutem
- ☐ 100 S vanou a sprchovým koutem
- ☐ 200 Dvě

Zahrada

- ☐ 0 Žádná
- ☐ 30 Dvorek
- ☐ 120 Malá
- ☐ 240 Velká



Sklep

- ☐ 0 Ne
- ☐ 50 Malý na brambory
- ☐ 80 Větší na prádelnu
- ☐ 120 Velký i na dílnu

Pozemek

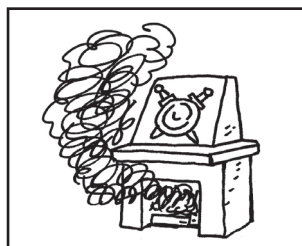
- ☐ 100 Na samotě u lesa
- ☐ 150 U frekventované silnice
- ☐ 300 Na malém městě
- ☐ 600 Na náměstí

Kuchyň

- ☐ 100 Kuchyňský kout
- ☐ 150 Malá
- ☐ 200 Velká
- ☐ 300 Velká s jídelnou

Balkon

- ☐ 0 Ne
- ☐ 30 Jeden
- ☐ 60 Dva
- ☐ 100 Dva a terasa



Bazén

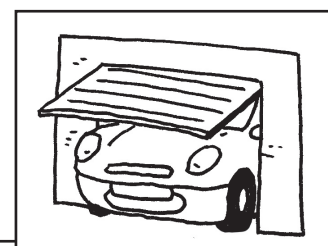
- ☐ 10 Leda nafukovací
- ☐ 40 Malý
- ☐ 80 Velký
- ☐ 120 Velký a krytý
- ☐ 200 Krytý a vyhřívaný

Garáž

- ☐ 0 Žádná
- ☐ 40 Jedna
- ☐ 80 Dvě

Pokoj

- ☐ 150 Jeden
- ☐ 300 Dva
- ☐ 450 Tři
- ☐ 600 Čtyři
- ☐ 750 Pět



Cena

2

Zkus si takový dům nakreslit, než půjdeš za architektem!

3

Architekt je nadšený a sám přichází se spoustou nápadů, jak dům ještě vylepšit. Rozpočtář stavby to vidí jinak... Co má na starosti rozpočtář?



- Prověřuje, zda na takovou stavbu máte v rodinném rozpočtu dostatek peněz.
- Hledá, jaké půjčky budete na stavbu potřebovat a zda vám je banka poskytne.
- Počítá, kolik přesně budou všechny stavební práce stát a nakolik dům přijde.





6.1.2. Mám na to?

Dovolenou může rodina zrušit, nákup auta odložit, ale bydlet se musí. Poradte rodině Odložilových, jestli na to mají!

1

Tatínek a maminka se rozhodli zakoupit dům a odstěhovat se z bytu, kde jsou v pronájmu. Který dům si mají vybrat a jak vysokou půjčku si musí vzít?



Rodina má na dům našetřeno 1.000.000 korun.

Úspory

Teta jim daruje 80.000 korun, když koupí dům se zahradou a budou jí občas hlídat psa.



Pomoc příbuzných

Strýc jim může pomoci s opravou domu, takže ušetří 50.000 korun.



výše půjčky

- Nový dům se zahradou za 2.000.000 korun
- + Nevyžaduje další investice
- K nastěhování bude až za 12 měsíců.

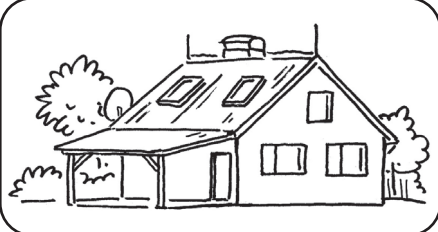


výše půjčky

- Zrekonstruovaný dům se zahradou za 2.500.000 korun
- + Vhodný k okamžitému nastěhování
- Nejdražší

- Starší dům bez zahrady za 1.500.000 korun
- + Nejlevnější
- K nastěhování za 3 měsíce, během kterých ho opraví za 400.000 korun.

výše půjčky



Rodina nyní platí za byt měsíčně 6.000 korun plus 3.000 korun za energie. Ve vlastním domě bude rodina platit po nastěhování za energie 4.000 korun měsíčně. Měsíčně nemůže rodina dát na bydlení a splátky více než 10.000 korun.

Měsíční platby

2

Vyber ke zvolenému domu půjčku, kterou si mohou Odložilovi dovolit splácet.

☐	ve výši 865.000,-	splátka 6500,-	korun měsíčně po dobu 15 let
☐	ve výši 865.000,-	splátka 5000,-	korun měsíčně po dobu 20 let
☐	ve výši 865.000,-	splátka 4500,-	korun měsíčně po dobu 25 let
☐	ve výši 1.000.000,-	splátka 7500,-	korun měsíčně po dobu 15 let
☐	ve výši 1.000.000,-	splátka 6000,-	korun měsíčně po dobu 20 let
☐	ve výši 1.000.000,-	splátka 5000,-	korun měsíčně po dobu 25 let
☐	ve výši 1.500.000,-	splátka 9000,-	korun měsíčně po dobu 20 let
☐	ve výši 1.500.000,-	splátka 8000,-	korun měsíčně po dobu 25 let
☐	ve výši 1.500.000,-	splátka 7000,-	korun měsíčně po dobu 30 let



6.2.1. Všechno ve slevě!



Nákupní dům je plný mimořádných nabídek, výhodných cen a neopakovatelných příležitostí. Jen nezapomenout, pro co sem člověk přišel!

1

Vendula má za úkol koupit čisticí prostředek na nádobí. V každém obchodě mají nějakou slevu. Spočítej, která je nejvýhodnější.



Původní cena



Původní cena



Původní cena



2

Vyber, proč jsou v obchodech různé podivnosti!

Slečna v převleku za králíčka ti nabízí zdarma chutné preclíčky.

- (a) Chce tě rozveselit. Ví, že už máš hlad a dost se nudíš.
- (b) Chce si tě zavázat, abyste na oplátku koupili celý sáček.



Nad bedýnkami s ovocem a zeleninou jsou nasvícená zrcadla.

- (a) Aby zboží vypadalo čerstvěji, chutněji, někdy i mírně větší.
- (b) Aby se zákazníci mohli upravit a neproháněli se tu rozcuchaní.



V obchodě hraje jedna písnička za druhou.

- (a) Zaměstnání dýdžeje je způsob, jak zlepšovat hudební vkus zákazníků.
- (b) V rytmu hudby ochotněji a déle házíme zboží do nákupních vozíků.



Obyčejný chléb je na nejvzdálenějším konci obchodu.

- (a) Lidé tloustnou a lenivěji a nakupování je často jediný pohyb, který mají.
- (b) Obchodníci doufají, že cestou nakoupíš i původně neplánované zboží.



Před pokladnou jsou regály se sladkostmi.

- (a) Vyčerpaný zákazník a zejména děti to ve frontě nevydrží a něco si koupí.
- (b) Sladkosti je třeba mít pod kontrolou, aby si jich lidé nekupovali příliš.

6.2.2. Jistota je jistota



Ne všechno se dá v životě naplánovat. Někdy nemáme zkrátka štěstí, ale i tomu se dá předcházet!

1

Rodinu Černých pronásleduje smůla. Prohlédněte si, co se jim během tohoto týdne přihodilo. Když najdete správnou smlouvu, třeba ještě není všechno ztraceno!



Chalupu Černých zasáhlo krupobití.

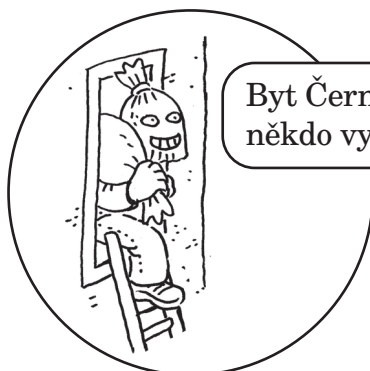
Paní Černá uklouzla a zlomila si nohu.



Pan Černý onemocněl na služební cestě v zahraničí.



Jarda Černých naboural auto.



Byt Černých někdo vykradl.



Soused v bytě pod Černými byl vytopen.



2

Některá pojištění jsou povinná, to znamená, že se nemůžeme rozhodnout, zda si je zřídíme a budeme je platit nebo ne. Zjistí, proč musí mít každý řidič uzavřeno povinné ručení.